

Sygn. akt I ACz 369/13

POSTANOWIENIE

Dnia 14 czerwca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie I Wydział Cywilny w składzie następującym

Przewodniczący:	SSA Marek Klimczak
------------------------	---------------------------

po rozpoznaniu w dniu 14 czerwca 2013 r. na posiedzeniu niejawnym sprawy z powództwa **T. I.**

przeciwko **Towarzystwu (...) S.A**

o zapłatę

na skutek zażalenia **powoda**

na postanowienie Sądu Okręgowego w Rzeszowie

z dnia 3 kwietnia 2013 r., sygn. akt I C 364/13

p o s t a n a w i a:

o d d a l i ć zażalenie.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w Rzeszowie zwolnił powoda od opłaty od pozwu ponad kwotę 2.000 zł, w pozostałej zaś części wniosek powoda o zwolnienie od kosztów sądowych oddalił.

Z treści uzasadnienia tego rozstrzygnięcia wynika, że Sąd Okręgowy uznał, iż powód jest w stanie, bez uszczerbku na utrzymaniu koniecznym dla siebie i rodziny, ponieść opłatę sądową od pozwu w kwocie 2.000 zł, natomiast zapłata wyższych kwot już taki uszczerbek by spowodowała (art. 101 u.k.s.c.). Sąd ten argumentował, że powód ma stały miesięczny dochód – emeryturę w kwocie 1.953 zł netto, jego żona zaś pobiera wynagrodzenie za pracę w kwocie 1.217 zł netto miesięcznie. Porównanie dochodów i wydatków rodziny powoda pokazuje, że małżonkowie posiadają nadwyżkę, z której powód może uiścić część opłaty od pozwu. Przypomniawszy nadto Sąd Okręgowy, iż opłaty sądowe nie mogą być traktowane jako należności drugorzędne, których uiszczenie nastąpi ewentualnie, w sytuacji posiadania przez stronę wolnych środków. Zgodnie, zaś z ukształtowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego strona ubiegająca się o pomoc finansową od Państwa winna, w każdym wypadku, poczynić oszczędności we własnych wydatkach, do granic zabezpieczenia koniecznych kosztów utrzymania siebie i rodziny. Majątek powoda (dom o pow. 220 m²) nie kwalifikuje go do grona osób ubogich, którym należy się pomoc od Państwa.

W zażaleniu na powyższe orzeczenie powód domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia oraz zwolnienia go od kosztów sądowych w całości.

Zdaniem powoda zaskarżone postanowienie rażąco narusza art. 102 u.k.s.c., według którego zwolnienia od kosztów sądowych może domagać się osoba fizyczna, która nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny.

Skarżący podniósł, iż kwota pozostająca po odliczeniu podstawowych kosztów i opłat, pozwala jedynie na dostateczne utrzymanie pięcioosobowej rodziny powoda, jednakże nie daje możliwości na zaoszczędzenie jakichkolwiek środków pieniężnych. Poczynienie takich oszczędności nie było również możliwe z uwagi na brak po stronie powoda wiedzy w przedmiocie możliwości dochodzenia swoich roszczeń przed sądem. Podkreślił w końcu skarżący, iż instytucja zwolnienia od kosztów sądowych powinna umożliwić stronie realny dostęp do sądu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Skarżący nie przedstawia argumentów skutecznie podważających zasadność zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Na wstępie podkreślenia wymaga, że postępowanie sądowe jest co do zasady odpłatne, a sąd nie podejmuje żadnej czynności na skutek pisma od którego nie została uiszczona należna opłata. Tym samym zwolnienie od kosztów sądowych jest instytucją wyjątkową, nie stanowi formy kredytowania przez Skarb Państwa i powinno służyć jedynie najuboższym. Zatem każdy kto ubiega się o skorzystanie z dobrodziejstwa zwolnienia od kosztów sądowych, które wywołane są jego aktywnością procesową musi wykazać, że rzeczywiście nie stać go na pokrycie ciężaru finansowego z tym związanego.

Istotne jest również i to, aby ustanowiona w konkretnej sprawie bariera finansowa uwzględniała równowagę (rozsądny związek proporcjonalności) między interesem państwa w pobieraniu opłat sądowych a interesem strony w dochodzeniu roszczeń w postępowaniu sądowym (por. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 26 lipca 2005 r., Wybór orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawach polskich 2005 r., nr 2, s. 75 – 89). Oznacza to, że rozpoznawanie wniosków o zwolnienie od kosztów sądowych powinno opierać się na podejściu pragmatycznym, unikającym skrajności i uwzględniającym, na ile to możliwe, realia konkretnej sprawy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zaskarżone postanowienie uwzględnia przedstawione powyżej wymogi. Zgodzić się trzeba, zwłaszcza z kluczowym dla rozstrzygnięcia, wnioskiem Sądu pierwszej instancji według którego, powód jest w stanie zgromadzić środki finansowe na pokrycie kosztów sądowych w zakresie określonym treścią zaskarżonego postanowienia, bez naruszenia granicy utrzymania koniecznego. Wymóg poczynienia odpowiednich oszczędności przez zainteresowanego uzyskaniem zwolnienia uwzględnia powszechną wiedzę o odpłatności postępowania sądowego. Rzecz tylko w tym aby wymóg ów pozostawał w odpowiedniej proporcji do sytuacji rodzinnej, majątkowej i dochodowej osoby zainteresowanej. W rozpoznawanej sprawie proporcja ta została zachowana, gdyż usprawiedliwione jest założenie, iż uiszczenie przez powoda kosztów sądowych w zakresie określonym treścią zaskarżonego postanowienia nie narusza granicy utrzymania koniecznego jego samego i rodziny, a co za tym idzie, nie będzie stanowił bariery nie do pokonania w dostępie do sądu.

Zauważenia na koniec wymaga, iż treść wniosku zażaleniowego powoda nie odpowiada wymogom przewidzianym przez przepisy kodeksu postępowania cywilnego dla tego rodzaju czynności procesowej. Otóż w sytuacji procesowej jaka zaistniała w niniejszej sprawie wniosek ten powinien zmierzać do zmiany zaskarżonego postanowienia przez uwzględnienie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych także w pozostałej części (art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c.), bądź do uchylecia tego postanowienia w części oddalającej wniosek i przekazanie sprawy w tej części do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji (art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c.).

Z przytoczonych wyżej względów, działając na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c., postanowiono jak w sentencji.

(...)

-(...)

- (...)

As.